

INFORMACE O CHARTĚ 77

ročník jedenáctý (1988) - č.3

.....

Errata:	2
Dokument Charty 77 5 88 (Odvolání proti rozhodnutí Odboru vnitřních věcí)	2
6 88 Setkání s náměstkem ministra zahraničí USA	2
Solidarita s rumunským lidem	2
Společné prohlášení k represím v NDR	3
Sdělení VONS č.722 (Obžaloba proti J.Pajmonovi vzata zpět)	5
č.723 (Policijní zadržování v době návštěvy H.Kohla)	5
č.724 (Zásahy proti projevům solidarity s lidem Rumunska)	5
č.725 (F.Zahradník a spol.)	6
Solidarita s P.Hauptmannem	7
Názory na Chartu 77 v nezávislém prostředí	7
Rozhovor s Michaelem Kaufmanem	8
Miloš Rejchrt: Projevy mravní nouze	11
Dopis O.Veverky Mladému světu	14
Bratislavský SZOPK	15
V samizdatu nově vyšlo...	16
Krátké zprávy: Setkání s doprovodem H.Kohla - Případ S.Devátého - Pokračující perzekuce E.Vrby - Pozvání na ekologické fórum do Hlívic - Čs.katolíci se domáhají odluky církve od státu - SPUSA pokračuje - Požár skladu chemikálií v Kyjově - Sněmování nezávislých historiků - Zakázaný Sabina.	17-20

.....

Datum posledního textu zařazeného do tohoto čísla: 7.2.1988

.....

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77

Petr Uhl, Anglická 8, 120 00 Praha 2

Errata:

1. V Infochu č.2|88 jsme zveřejnili dokument Ch 77|74|87 z 15.12.1987 "Podpora Charty 77 návrhu..." Omylem jsme uvedli, že tento dokument podepsali tři současní mluvčí Charty; protože byl dokument vydán loni, podepsali ho Jan Litomiský, Libuše Šilhánová a Josef Vohryzek.
2. V Infochu č.1|88 byla na str.8 nesprávně uvedena adresa Jana Hrudky; bydlí v Knappově 24, Jaroměř.
3. V Infochu č.1|88 je na str.3 v poznámce k dokumentu Ch 77|80|87 nesprávně uvedeno rodné jméno signatáře Ch 77 Pospíšila; správné jméno je Libor Pospíšil.

Charta 77|5|88 (Odvolání proti rozhodnutí Odboru vnitřních věcí ze dne 4.12.1987)

Odbor vnitřních věcí
Národního výboru hlavního města Prahy
nám.dr.Vacka 2
Praha 1

Věc: Odvolání proti rozhodnutí Odboru vnitřních věcí v Praze 1 ze dne 4.12.1987
(č.j. neuvedeno) - urgence vyřízení

Dne 17.12.1987 jsme podali Odboru vnitřních věcí odvolání proti jeho rozhodnutí z 4.12.1987, jímž byla zakázáno konání manifestace ke Dni lidských práv a případnému odvolání byl odňat odkladný účinek.

Uplynul více než měsíc a naše odvolání nebylo dosud vyřízeno.

Zádáme zjednaní nápravy.

Praha 25.1.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Charta 77|6|88 Setkání s náměstkem ministra zahraničí USA

Dne 7.února 1988 ve večerních hodinách se setkal náměstek ministra zahraničí USA John Whitehead se svým doprovodem (Thomas Simons, zástupce náměstka ministra zahraničí, Rudolf Perina, ředitel pro evropské a sovětské otázky v Národní bezpečnostní radě) se zástupci Charty 77. Za Chartu 77 byli přítomni její tři mluvčí - Stanislav Devátý, Miloš Hájek, Bohumír Janát - dále Václav Benda, Václav Havel, Václav Malý a Jan Štern. Přítomen byl též předseda Jazzové sekce Karel Šrp a americký velvyslanec Julian M. Niemczyk.

V přátelském dvouhodinovém rozhovoru informovali zástupci Charty 77 americké hosty o práci a cílech Charty 77, o dodržování lidských práv a o situaci v kulturním, společenském a náboženském životě v Československu. V závěru diskuse p.Whitehead vyslovil uznání americké administrativy a amerického lidu boji za lidská práva, který už jedenáct let vede Charta 77 a další nezávislé iniciativy.

Praha 7.února 1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

Solidarita s rumunským lidem

Charta 77 vyzvala v letošním dokumentu č.2, aby se den 1.února stal Mezinárodním dnem solidarity s rumunským lidem. Tato výzva měla ohlas v Československu i v zahraničí:

V Praze se pokusila skupina chartistů předat rumunskému velvyslanci petici 68 čs.občanů, kteří 1.února drželi solidární hladovku; jak známo (viz sdělení

VOHS-č.724), byli v blízkosti velvyslanectví zadrženi Státní bezpečností i s transparenty, které chtěli rozvinout před velvyslanectvím.

V Budapešti vyzvali k manifestaci před rumunským velvyslanectvím příslušníci demokratické opozice György Gadó, Peter Krawatsch, Miklós Haraszti, Tamás Molnár a Miklós Tamás Gaspár. Účastnilo se jí asi 300 lidí, kteří jí chtěli upozornit na utrpení národů Rumunska. Policejní zásah se omezil na upozornění, že manifestace nebyla povolena.

V Polsku vyzvala k manifestaci skupina Polsko-čs.solidarity; manifestaci samu zorganizovala Polská socialistická strana, účastnili se jí členové organizace Wolność i Pokój, Solidarności a nezávislé studentské organizace. PSS vydala k této příležitosti prohlášení, v němž se "solidarizovala s bojem rumunské společnosti za základní lidská práva a politické svobody". Symbolem tohoto boje je podle prohlášení PSS poslední stávka dělníků v Brašově. Prostory kolem velvyslanectví byly obklíčeny policií, nicméně asi sto manifestujících se pokusilo přiblížit se k budově. Polovina byla naložena do připravených vozů, polovina rozehnána. Po několika hodinách byli všichni zadrženi propuštěni. Při manifestaci byly rozdávány letáky, podepsané Ústředním výkonným výborem PSS, označující Ceaușesca za diktátora a hovořící o 24 milionech vykořisťovaných, odsouzených k mlčení. Brašov je zde připomínán v řadě dalších míst, kde revoltovali dělníci: Santiago de Chile, polské Lubino, Tegucigalpa.

Podle telefonického sdělení Františka Janoucha, který se v Moskvě koncem ledna t.r. účastnil společného jednání sovětského helsinského výboru (oficiálního) a Mezinárodní helsinské federace, vyjádřil se Andrej Sacharov v tom smyslu, že považuje úmysl Charty 77 upoutat pozornost na situaci v Rumunsku za velmi aktuální a důležitou. K jeho stanovisku a k solidaritě s rumunským lidem se připojili i Lev Timofejev, Sergej Kovaljov, Larisa Bogorazová a Naum Nějman.

Z Londýna přišla mluvčím Charty 77 odpověď od Světového svazu svobodných Rumunů (WUFR), který sjednocuje rumunské demokraty z 21 zemí světa, včetně Rumunska samotného; předseda Ion Ratiu a generální tajemník Đuru Novacovići děkují Chartě za její iniciativu a vyzývají své členy, aby 1.února vyjádřili svou solidaritu manifestacemi, prohlášeními nebo modlitbami. V Londýně byla 1.února manifestace před rumunským velvyslanectvím. Také v Paříži zorganizovala rumunská Liga pro lidská práva (člen FIDR) tichou manifestaci se svíčkami poblíž budovy rumunského velvyslanectví.

*

Společné prohlášení k represím v NDR

Státní radě Německé demokratické republiky
prostřednictvím
velvyslance NDR v Praze

My, demokraticky smýšlející občané Československa, Maďarska, Polska, SSSR a Jugoslávie, jsme přijali zprávy o uvěznění pěti občanů NDR a o dalších represích v NDR s rozhořčením. Aktivisté Iniciativy za mír a lidská práva malířka Bärbel Bohleyová, Lotte a Wolfgang Templinovi (kteří mají děti ve věku tří a třinácti let), Ralf Hirsch a Werner Fischer byli obviněni orgány Státní bezpečnosti NDR z vlastizrady a hrozí jim velmi vysoké tresty. Neprovinili se ničím jiným, než že trvali na svém právu na odlišné smýšlení a na právu vyjadřovat své názory bez souhlasu úřadů. Jsou nyní vězněni za to, že se nemohli smířit s potlačováním demokratických svobod a s policejním násilím. Jejich uvězněním porušilo státní a stranické vedení NDR helsinský Závěrečný akt, k němuž NDR přistoupila.

Žádáme okamžité propuštění všech pěti uvězněných a zastavení trestního stíhání proti nim. Žádáme propuštění Very Wollenbergerové, Andrese Kalka, Tilla Böttchera a dalších občanů NDR, kteří byli odsouzeni k trestům do jednoho roku za účast resp.za pokus o účast na manifestaci 17.ledna. Žádáme, aby vláda NDR okamžitě skoncovala se všemi formami nátlaku, včetně hrozby dlouholetého věznění, jimiž nutí občany NDR, aby zvolili odchod do exilu. Žádáme, aby i v NDR byla respektována svoboda projevu a právo na svobodnou výměnu informací. Jsme solidární se všemi, kdož jsou ve vaší zemi pro své smýšlení perzekvováni.

V Praze, Bratislavě a Brně,
v Budapešti,
ve Václavě, Bratislavě, Moskvě, Poznani, Gdaňsku, Štětíně a dalších polských
městech,
v Moskvě,
v Bělehradě, Záhřebu, Lublani a sedmi dalších jugoslávských městech,
dne 4. února 1988.

Za Chartu 77: Stanislav Devátý, Miloš Hájek a Bohumír Janát, její mluvčí a Jiří Hájek a Václav Havel, její první mluvčí z r. 1977

Za Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných (čs. ligu pro lidská práva, členu mezinárodní federace pro lidská práva): Václav Benda a Petruška Šustrová

Ladislav Lis, místopředseda Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Karel Šrp, jazzová sekce

Václav Malý, katolický kněz

Jiří Dienstbier, Jaroslav Šabata, Jan Urban, členové mírové skupiny Charty 77

Lenka Marečková a Martin Palouš, členové nezávislé ekologické skupiny

Miklós Duray, člen Výboru na ochranu práv maďarské menšiny v Československu

Petr Bartoš, Bedřich Koutný, Pavel Jungmann, členové přípravného výboru Společnosti přátel USA

František Štárek, časopis Vokno

Petr Uhl, časopis Informace o Chartě 77

*

V Maďarsku podepsalo petici 73 občanů, mezi nimi:

György Dalos, spisovatel, Peter Esterházy, spisovatel, György Godó, spisovatel, Miklós Haraszti, publicista, János Kis, filozof, György Konrád, spisovatel, Ferenc Kőszeg, publicista, György Pétri, básník, Miklós Tamás Gaspár, filozof, Judit Vásárhelyiová, grafická

*

V Polsku podepsalo petici 84 občanů, mezi nimi:

Za nezávislé samosprávné odborové organizace Solidarność: Zbigniew Bujak, Jacek Kuroń, Jan Lityński, Tadeusz Jędrzak, Bronisław Geremek, Adam Michnik, Władysław Frasyniuk, Bogdan Borusewicz, Janusz Onuszkiewicz

Z organizace Svoboda a mír: Piotr Niemczyk, Magda Szaputowiczová, Jacek Szymanderski

Z Polské socialistické strany: Jan Józef Lipski, prof. Władysław Kunicki-Goldsinger, Piotr Ikonowicz

a dále Leszek Moczulski z Konfederace nezávislého Polska, Mirosław Jasiński ze skupiny Polsko-čs. solidarity

*

V SSSR podepsali petici čtyři členové tiskového klubu Glasnosť: Larisa Bogorazová, Jurij Chronopulo, Sergej Kovaljov a Lev Timofejev

*

V Jugoslávii je 75 signatářů petice, mezi nimi:

un. prof. Zagorka Golubovićová, bělehradský právník Slobodan Perović, katolický kněz Aristid Havlicek, Výbor na obranu svobody myšlení (za výbor Mihailo Marković), člen skupiny pro mírovou kulturu Tomaz Mastnak, sociolog a člen bělehradske helsinské skupiny Milan Nikolić, právnička a mluvčí bělehradske helsinské skupiny Tanja Begovarová, předseda slovinského svazu spisovatelů Rudi Seligon, Alojzije Šuškar, arcibiskup slovinský, un. prof. a předseda slovinské filozofické společnosti Andrej Ule, Franci Zavrl, šéfredaktor týdeníku Mladina

Úplný seznam signatářů této petice je k dispozici u East European Cultural Foundation, P.O. Box 222, London WC2H 9RF, England

Telex: 946240 CWEASY G quoting 19012135, tel. (44-1)-8891074, která koordinovala činnost, vedoucí ke vzniku petice.

Poznámka:

Dne 5. a 6.2.1988, po nátlaku Státní bezpečnosti NDR, souhlasilo pět uvězněných aktivistů Iniciativy pro mír a lidská práva s vysídlením do NSR (resp. do Velké Británie); poté byli neprodleně z NDR vyhoštěni.

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, československé ligy pro lidská práva, členu Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDR)

Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů VONS jsme zveřejnili ve sdělení č.713.

Sdělení č.722 (Obžaloba proti J.Fajmonovi vzata zpět)

Dne 18.1.1988 se před okresním soudem v Ústí nad Labem mělo konat hlavní líčení v trestní věci proti Jiřímu Fajmonovi, mladému ústeckému katolíku. Okresní prokurátor Svatopluk Bunka ho žaloval pro trestný čin hanobení republiky a jejího představitele podle § 103 tr.z., jehož se měl dopustit tím, že krájení chleba ve služební místnosti ČSD prý doprovázel nepřátelskými posunky nožem směrem k televizní obrazovce, z níž právě promlouval prezident ČSSR (viz naše sdělení č.717). Dostavivším se účastníkům hlavního líčení však předseda senátu oznámil, že prokurátor vzal zpět svou obžalobu a že tedy soud podle zákona nemůže ve věci zahájit jednání.

Zpětvzetí obžaloby bez zastavení trestního stíhání formálně znamená, že je prokurátor zamýšlí doplnit, opravit a znovu podat. Je však možné, že prokurátor chce tímto krokem obžalobu v tichosti sprovodit ze světa.

3.února 1988

*

Sdělení č.723 (Policejní zadržování v době návštěvy H.Kohla v Praze)

Dne 27.ledna 1988 uspořádali pracovníci velvyslanectví NSR snídani pro členy doprovodu předsedy vlády NSR Helmuta Kohla a zástupce Charty 77. Na tuto snídani byl pozván rovněž mluvčí Charty 77 Stanislav Devátý, kterému však StB zabránila v odjezdu z Gottwaldova. V 1,30 hodin, když se S.Devátý ubíral na nádraží, byl příslušníky SNB zadržen a bez odůvodnění po šest hodin zadržován na OS VB v Gottwaldově.

Téhož dne v poledne se pokoušeli příslušníci StB zadržet v Praze dva signatáře Charty 77, Ivana M.Jirouse a Sašu Vondru. Při zadržování použili příslušníci násilí, Ivanu M.Jirouse roztrhali sako. Saša Vondra byl převezen na oddělení VB ve Vyšehradské ulici, kde byl zadržován po čtyři hodiny a vyslýchán na třetí fórum Charty 77, jehož průběh byl Státní bezpečností přerušen.

Znovu zdůrazňujeme, že všechny tyto zákroky jsou v rozporu se zákonem a slouží výhradně k perzekuci lidí, kteří se občansky angažují.

V Praze 3.února 1988

*

Sdělení č.724 (Zásahy proti projevům solidarity s lidem Rumunska)

Dne 1.února 1988 chtěli mluvčí Charty 77 předat dokument č.2/88 vyzývající k mezinárodní solidaritě s lidem Rumunska velvyslanci Rumunské socialistické republiky v Praze. Stanislav Devátý se předání dokumentu nemohl zúčastnit, protože byl StB střežen v Gottwaldově. Zbývající dva mluvčí Charty 77, Miloš Hájek a Bohumír Janát, byli Státní bezpečností zadrženi v 11 hodin cestou na rumunské velvyslanectví. Krátce po nich byli v blízkosti velvyslanectví zadrženi další signatáři a stoupenci Charty 77, a to Saša a Martina Vondrovi, Anna Šabatová, Veronika Kotterová a Markéta Fialková. Chtěli na velvyslanectví předat seznamy čs.občanů, kteří se připojili k akcím solidarity s rumunským lidem a chtěli před budovou velvyslanectví rozvinout plakát s nápisem Svoboda pro národy Rumunska. O něco později zadržela StB poblíž velvyslanectví Otta Veverku a Jaroslava Tučka, členy jazzové sekce, kteří zde hodlali manifestovat s třímetrovým transparentem

s nápisem Světlo a chléb pro rumunský lid. Všech devět jmenovaných bylo předvedeno na oddělení VB ve Vlašské ulici, kde byli podrobeni krátkým výslechům a zadržováni do večerních hodin.

Kromě jmenovaných devíti osob byl několik hodin zadržován také signatář Charty 77 Jan Urban, bydlící blízko rumunského velvyslanectví.

Podle vyjádření vyslychajících příslušníků StB požádalo o ochranu své budovy samo rumunské velvyslanectví. To však nemění nic na faktu, že popsányi zákroky porušila štátní bezpečnost ústavní právo čs.občanů na svobodu projevu.

V Praze 3.února 1988

*

Sdělení č.725 (Případ Fridolín Zahradník a spol.)

Senát krajského soudu v Hradci Králové, složený z předsedy JUDr.Ludvíka Hlavatého a soudců JUDr.Jana Šulce, Filipa Dvořáka, Jaroslava Charváta, Ladislava Krotíla a Františka Macha, rozhodl v hlavním líčení dne 19. - 20.března 1987, že obžalovaní Fridolín Zahradník, nar.16.9.1935, Milan Beran, nar.2.12.1950 a Václav Netuka, nar.2.10.1929, jsou vinni trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst.1 písm. b), odst.4 tr.z. a odsuzují se k trestu odnětí svobody v trvání jedenácti, devíti a osmi let a k dalším vedlejším trestům (pokuty, zákaz činnosti). Trestného činu se měli dopustit tím, že jako pracovníci stavební provozovny komunálních služeb v Rychnově nad Kněžnou (F.Zahradník byl jejím vedoucím) v letech 1978 až 1983 předražovali opravy střech kostelů a jiných objektů a takto uspořené materiál v hodnotě zhruba půl miliónu Kčs odňali z dispozice tohoto štátního podniku.

Senát nejvyššího soudu ČSR za předsednictví JUDr.Evy Tesařové projednal v neveřejném zasedání dne 28.července 1987 odvolání prokurátora všech obžalovaných, rozsudek v celém rozsahu zrušil a vrátil věc k novému projednání a rozhodnutí krajskému soudu v Hradci Králové. Současně rozhodl o propuštění Milana Berana a Václava Netuky z vazby. Nejvyšší soud ukládá v obšírném (23 str.) právně i věcně fundovaném usnesení krajskému soudu povinnost doplnit "neúplná a nesprávná skutková zjištění". Přitom kromě jiných námitek výslovně uvádí, že "za daného stavu věci lze totiž pouze s určitostí dovést, že obžalovaný Fridolín Zahradník jako odpovědný hospodářský pracovník vytvořil přebytek poškozováním odběratelů, což je třeba považovat za neoprávněné vytváření finančních fondů... ve smyslu ustanovení § 127 odst.1 tr.z." - což je čin s maximální výměrou trestu do dvou let, která již byla značně překročena dosavadním trváním vazby.

Nicméně tentýž senát krajského soudu v Hradci Králové za předsednictví JUDr.Ludvíka Hlavatého pomínil celou řadu závazných pokynů Nejvyššího soudu a vynesl dne 13.11.1987 nový rozsudek, jímž shledal obžalované vinnými v podstatě stejnými trestnými činy (Berana a Netuku podle mírnější kvalifikace § 132 odst.2, neboť k 16.6.1987 byly celostátně pozměněny finanční limity, platné při posuzování závažnosti tohoto trestného činu) a uložil jim o něco nižší tresty: Fridolínu Zahradníkovi 9 a půl roku odnětí svobody ve II.NVS, propadnutí majetku a zákaz činnosti, Milanu Beranovi 8 let v I.NVS, peněžité trest a zákaz činnosti, Václavu Netukovi 6 let v I.NVS, peněžité trest a zákaz činnosti.

Obžalovaní se odvolali a dne 9.2.1988 má před senátem nejvyššího soudu ČSR proběhnout veřejné zasedání v této věci. Protože se obáváme, že krajský soud vedly k nedodržení závazných pokynů nejvyššího soudu politické momenty, které se v tomto případě od počátku objevují, pokládáme za potřebné se k věci vyjádřit.

První pochyby vzbuzuje již skutečnost, že obžalovaní byli drženi ve vazbě od srpna 1983, tedy čtyři roky, a Fridolín Zahradník je vězněn dodnes. Podle čs.zákonů mají být vazební případy uzavřeny nejdéle do dvou měsíců, jen z výjimečných důvodů může nadřízený prokurátor dobu vazby prodloužit - zákon bohužel nestanoví hranici, po níž může toto prodlužování pokračovat. Zkušenost však učí, že téměř ve všech případech, v nichž doba vazby přesáhne jeden rok, je vyšetřování vedeno nekorektně a účelově a že i soudy se uchylují k tvrdšímu postupu a k prezumci viny obžalovaných, aby se vyhnuly vysoké náhradě za utrpenou újmu v případech jejich osvobození.

Další pochyby vyplývají z povahy a okolností případu. F.Zahradník i oba jeho spolubžalovaní sehrávali jistou roli v neoficiálním církevním působení. Katolická církev má vážné výhrady proti některým aspektům jejich působení. Také stát jistě má vůči jejich činnostem řadu výhrad. Případná nelibost státu však nemůže sloužit jako právní důvod odsouzení, ať již je ventilována přímo nebo kamuflována nějakou rádobou zákonnou záminkou. Z rozsudku je tato původní ideová nelibost důsledně vymýcena: je však třeba připomenout, že např.domovní prohlídka u F.Zahradníka byla zdůvodněna "pácháním závažné trestné činnosti, zejména v oblasti rozmnožování a distribuce závadových písemností".

Pokládáme za prokázané, že se obžalovaní Zahradník a Beran (ne však Netuka, který byl pouhým pokrývačem) jako odpovědní hospodářští pracovníci vskutku dopustili trestného činu. Ztotožňujeme se však s námitkami nejvyššího soudu proti původnímu rozsudku, s nimiž se podle našeho názoru krajský soud nevypořádal ani v rozsudku novém. Zvláště pak upozorňujeme na nedostatek jakýchkoli důkazů o osobním prospěchu či obohacení obžalovaných a na skutečnost, že u F.Zahradníka byla výše škody během řízení mnohokrát měněna a určována hrubým odhadem a nakonec stanovena částkou 250 737,05 Kčs, tedy účelově tak, aby přesahovala částku 250 000 Kčs a umožňovala užít nejprísrnějšího právního ustanovení. Zdá se nepochybně, že obžalovaní naplnili nanejvýš skutkovou podstatu trestného činu podle § 127 odst.1 tr.z., jehož maximální výměru trestu mají již dávno odpykanou vazbou. Nejvyšší soud by proto měl neprodleně propustit F.Zahradníka z vazby a důsledným přezkoumáním postupu všech orgánů, činných v trestním řízení, dát průchod spravedlnosti.

3.února 1988

Solidarita s Petrem Hauptmannem

Gustáv Husák
prezident ČSSR

Pane prezidente,
obracíme se na Vás jako na nejvyššího představitele tohoto státu se žádostí, abyste udělil milost ing.Petru Hauptmannovi, s tím zjednal alespoň částečnou nápravu v jednom z mnoha případů nespravedlivě odsouzených v ČSSR.

Ing.Petr Hauptmann je vězněn již od 12.září 1983. Dne 9.února 1984 byl odsouzen městským soudem v Praze pro trestné činy podle §§ 109/1 (opuštění republiky) a 105/2 (vyzvědačství) tr.z. k deseti letům vězení v II.MVS a zákazu činnosti ve státních orgánech po dobu pěti let. Vyzvědačství se měl údajně dopustit tím, že v době svého pobytu v NSR podal při výsleších informace o svém předchozím zaměstnání, jejichž obsah považoval za irelevantní. Na jeho případ již několikrát marně poukazoval Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných.

V současné době vykonává ing.Petr Hauptmann trest v NVJ Minkovice. V průběhu čtyř let, která byl dosud nucen strávit ve vězení, podal v r.1985 podnět ke stížnosti pro porušení zákona, který byl ale na jaře 1987 odložen, a žádost o milost, na níž dosud nedostal odpověď. Jeho manželka, paní Alexandrá Hauptmannová, žádala o milost pro svého muže dvakrát, v obou případech neúspěšně.

Pane prezidente, žádáme Vás, abyste využil svého práva a udělil ing.Petru Hauptmannovi milost.

Praha 20.1.1988

135 podpisů

Za správnost: Lenka Marečková, Řípská 13, 130 00-Praha 3

Názory na Chartu 77 v nezávislém prostředí

V předchozím čísle Informací o Chartě 77 jsme publikovali hodnocení průzkumu názorů na Chartu 77. Nyní zveřejňujeme několik odpovědí na otázku:

"Myslíte si, že v souvislosti s vnitropolitickou či zahraničně politickou situací by se v budoucnu měla nějak změnit činnost ČH 77 - jakým směrem?"

Vzhledem k tomu, že odpovědi na tuto otázku jsou velmi různorodé a podnětné, budeme v jejich zveřejňování pokračovat v příštích číslech.

- Myslím, že pokud má nezávislá aktivita zůstat nezávislou, nesmí se nechat ovlivnit ani vnitropolitickou či zahraničně politickou situací. Přejí si tedy, aby činnost zůstala i nadále především nezávislá.
- Charta je politicky nevyhraněná, měla by se plně soustředit na dodržování lidských práv v daném systému pro všechny složky obyvatelstva, na dodržování zákonů a kritiky těch, které brání demokratizaci života.
- V souvislosti s objektivním růstem politického uvědomění společnosti by se i Charta 77 měla v budoucnu politizovat. V oblasti lidských práv vystupuje politicky už od svého vzniku, nyní by měla veřejně vystoupit s názory na hospodářskou politiku státu, reformu volebního systému, odborů ap. Signatáři CH 77 vnesli do její činnosti vlastní politické koncepce. Nyní jde o to, sjednotit se natolik, aby CH 77 působila jako jednotná reálně politicky uvažující síla, které jde o nápravu života společnosti ve všech oblastech...
- Rozhodně nedělat z Charty politickou stranu či organizaci. Měla by být a zůstat neformálním společenstvím, hlavním polem působnosti musí být lidská práva!
- Zvýšit politickou aktivitu CH 77 v přechodném období "uvolnění z Východu". Informovat více veřejnost u nás, zdůraznit důležitost občanské angažovanosti.
- Síla CH 77 je v morálním apelu na společnost, ne v případných ambicích v boji o moc. Tomuto svému poslání by měla zůstat věrna i za případných změněných okolností.
- Charta by měla ukazovat pasívní části společnosti, že politická aktivita není nesmyslná, jak je přesvědčeno 90 % populace v ČSSR!

*

Rozhovor nezávislého polského listu 'Wola' s Michaelem Kaufmanem

Wola: V čem jsou dnes, ve druhé polovině roku 1987, silné a slabé stránky polské opozice; co ji rozděluje a co ji spojuje?

MK: Vy o tom musíte vědět víc než já, ale mám takový dojem, že jakmile se po vyhlášení amnestie zmírnil tlak ze strany vlády, objevily se některé problémy. Ale tak tomu bylo v polské historii vždycky. Ožily nacionalistické tendence, dochází k pokusům rozbít koalici mezi inteligencí a dělníky - rolníci, ti podle mého názoru odpadli už dávno. Přišel čas uskutečňování osobních ambicí. A tak vznikají spory - z mého pohledu dost nepochopitelné, trochu jako ty středověké diskuse o tom, kolik andělů se vejde na špendlíkovou hlavičku. Nevidím v tom ostatně nic zlého - je to hledání sil, nové taktiky, nových orientací. To, co vás spojuje, je rozhodně důležitější než co vás rozděluje. - Z perspektivy roku 1956 je vidět, že se změnil jazyk: opozice se nazývá opozicí a ne kontrarevolucí. Situace se vyvíjejí pozitivně, mění se vědomí.

Wola: Co nás podle vašeho názoru spojuje?

MK: Společná vůle vymanit se z toho odlidšťujícího systému. Chcete hovořit vlastním hlasem a za sebe. Rozdíly se týkají způsobu, jak toho dosáhnout.

Wola: Přišla po amnestii některá z opozičních skupin s novou taktikou?

MK: Jediná, o které vím, je 'Wolność i pokój'. To už není hnutí čistě dělnické, ale takticky je moudré. Navázalo kontakty se skupinami na Západě, se kterými počítá Gorbáčovova zahraniční politika. Je pod ochranou ekologických hnutí a Zelených v západních zemích. Není to hnutí početné, ale dokázalo, že má o vahu něco podnikat. Nelze ho charakterizovat nějakými třídními termíny, nebo ve starých kategoriích, je to prostě něco nového.

Wola: Co je největší slabinou polské opozice?

MK: Dívám se na to teď dílem literárně a dílem politicky. Mám na mysli dvě věci, s nimiž se setkáme jen v Polsku a nikde jinde. Jednak vztahy, relace mezi rodinou

a státem. Nazval bych to základem kultury konspirace. V Polsku má konspirace svou kulturu založenou na nádherných zvyklostech. To je vaše záchrana. Od líbání ruky přes poezii a neirónnější gesta až po otázku cti a hanby. Nevím, zda si sami uvědomujete, nakolik cesta s hanbou předstává v Polsku regulační mechanismy. Na Západě platí princip vyhrát nebo prohrát. Negativní stránkou těchto mechanismů je to, že každý stále kontroluje sebe i druhé. Nedochází-li k závažným konfrontacím s vládou, tendence ke konfrontaci se obrací do vlastních řad, projevuje se uvnitř opozice.

Wola: Jakou roli hrají v paletě opozičních skupin hnutí, která navazují na tradice 'reálné politiky', která si za cenu kompromisu staví reformátorské cíle?

MK: Neodpovím přímo, ale pokusím se ... Hnutí odporu vycházelo z disidentské kultury a postupně získalo příchuť skutečné politiky. To bylo v době Solidarności. Během posledních tří čtyř let se vláda snaží zatlačit vás zpět do disidentské kultury. Nezávislé časopisy, divadlo, kultura - to oni se všechno můžou dovolit. Kromě toho hledají lidi, kteří by s nimi byli ochotni přistoupit na nějakou hru, např. v Konzultační radě. Tím přiznávají, že už nemají monopol. Domnívám se, že mezi vládou a opozicí panuje v určitých otázkách shoda. Mám takové tušení, že i kdyby nějakým zázrakem došlo ke sjednocení mezi společností, církví a vládou, kdyby se rozvinul dialog, tak to stejně nebude stačit. Je zapotřebí nějakého vnějšího katalyzátoru. K tomu, aby se výrazně zlepšila hospodářská situace Polska, vnitřní síly nestačí. Byly doby, kdy jsme si mysleli, že papež, Gorbačov, Američané a Němci se všichni nějak spojí a pohnou s tím. Teď je doba čekání na Godota.

Wola: Co to konkrétně znamená?

MK: Existují tři metody jak společnost zmobilizovat. Lze ji inspirovat, zastrašit nebo koupit. Tragédie či komedie posledních tří let v Polsku spočívá v tom, že vláda už svými hesly nikoho inspirovat nemůže. Zastrašit by ještě uměla, ale nechce se jí vracet se ke starým metodám. A vaše síla je v tom, že se už nebojíte věznění a nebojíte se, že ztratíte práci. A aby si vás koupila, na to nemá. V takové situaci se vždycky bude trochu inspirovat, trochu zastrašovat a trochu uplácet. Vláda a společnost spolu tančí gavotu se známými figurami. Společnost žije vlastním životem, zorganizovat ji je nutné jenom tehdy, když něco specifického prozí. Jsou tu dluhy, ale to jsou dluhy vlády a ne společnosti. Jedna ani druhá strana není schopna do důsledků prosadit své požadavky. Je to takový tanec dvou slabých tanečníků.

Wola: Obě strany jsou slabé? I opozice?

MK: To je relativní. Opozice je krásná, má něco do sebe. Je v ní síla slabých. V jiných zemích platí pravidlo vyhrát nebo prohrát, u vás, jak už jsem řekl, platí kategorie cti a hanby. Možná jednou, až tady bude možné vyhrát, přestanete mluvit o cti a hanbě. Ale dokud se vyhrát nedá, je lepší říkat si o cti a o tom, kdo je čestný a kdo ne. Dívám se na to zvenčí a vidím, že věci, které jsou pro vás přirozené, kterými jste odkojeni, jsou jinde, přinejmenším v rozvinutém světě, neznámé. Může to znít paradoxně, ale mám pocit, že v současné polské situaci existuje mezi společností a vládou jednota názorů co do směru změn. Jde jen o tempo a o způsob. Zdá se mi, že ti nejmoudřejší ve vládě moc dobře vědí, že nejsou schopni společnost ani inspirovat, ani skutečně řídit. A vedení si uvědomuje, že opozici, nad níž má kontrolu a kterou je s to udržovat v určitých mezích, vlastně potřebuje, protože ho tlačí směrem, kterým by stejně chtělo jít. Navíc existence opozice je argumentem v tahanicích s Američany a Němci. A to je celá hra, celý tanec.

Wola: Není v této situaci minimalistický program polské opozice: čekat, udržet se, přežít - na škodu věci? Vycházíme-li z toho, že tu běží takováhle hra, nemohla by v této situaci určitá radikalizace (ve smyslu společenském, ne v požadavcích nezávislosti) způsobit, že by vláda byla nucena přistupovat na návrhy opozice rychleji?

MK: Hlavní determinanty změn v Polsku leží za jeho hranicemi a proto není tak podstatné, zda se v tom či v onom na vládu víc zatlačí. Problém polské reformy

spočívá v tom, že se neví, kde začít. První věc jsou neefektivní podniky. Ve světě se uzavírají loděnice. Spojené státy už nemají hutě, protože je lacinější dělat to jinde. Polsko najelo na průmysl a západní svět průmyslem už pohrdá. Jenže pozavírat nerentabilní závody a připravit dělníky o jistý výdělek, to by vyvolalo vlnu nespokojenosti, se kterou není radno si zahrávat. A to ví, jak se zdá, jak vládá tak společnost, neboť druhou věcí, v níž se shodují, je strach před revolucí. Vláda opírající se o mytologii revoluce se ve skutečnosti revoluce bojí. A společnost si rovněž nepřeje změny násilnou cestou.

Wola: Máme šanci využít procesů, které probíhají ve východním bloku? Myslím tím Gorbačova, různé ideologické reakce na jeho politiku, ekonomickou stagnaci ...

MK: Změny i jejich směr jsou patrné už od roku 1956. Mění se společenské vědomí, mění se jazyk. To je vidět i v novinách. Starý jazyk oduřel a nový se ještě nevytvořil. Ale vytváří se právě v Polsku. Je to návrat k realitám, k autenticitě. Hesla přestala působit. Co se týče Gorbačova, Američané jsou pragmatici, ptají se: vyjde mu to nebo ne? Určitě mu nevyjde všechno, co by si přál, ale o to ani tak nejde. Jde o to, že se něco rozjelo a už se nedá vrátit zpátky ke statu quo ante. Gorbačov je člověk Západu. A k Západu patří i Polsko. Do Ruska přišlo křesťanství z Konstantinopole a kultura přes Polsko. Myslím, že pro něj mělo neobyčejný význam to, co se dělo v posledních letech tady, to byla lekce. Ani Čína, ani Maďarsko. Nejdůležitější byly změny, ke kterým došlo tady. Samozřejmě jiná je síla strany tam a jiná v Polsku. Ale jak známo, oslabení kontroly v oblasti ekonomiky vždy v určitém okamžiku přeroste v oslabení politického monopolu.

Úroveň spotřeby v SSSR je tak nízká (v poměru k spotřebním společnostem na Západě), že i malý skok by tam měl velký společenský význam. Ve Svazu není nutné si společnost kupovat, jak tomu bylo svého času v Československu, poněvadž tu nehrozí rebelie. Zatím Gorbačov hraje především na inteligenci; liberalizace ekonomická bude muset být provázena politickou. Rusům se odnikud nedostane 'bratrské pomoci', ale k čemu povedou sovětské reformy, lze těžko předvídat. Ve vzduchu visí idea 'nové Evropy'. Znovu se mluví o střední Evropě. Existují tedy tři Evropy. Je otázka, v čem se ta idea ztělesní.

Wola: Může podle vašeho názoru Polsko se svými zkušenostmi sehrát nějakou pozitivní roli při budování toho, co nazýváte 'novou Evropou'?

MK: Domnívám se, že ano. Jsem jedním z mála Američanů, kteří jsou přesvědčeni, že svět se mění v Evropě a Evropa se mění v Polsku. To je místo, kde o sebe drhnou tektonické kry civilizace, ekonomiky a myšlení. Co se událo v Polsku od roku 1956 a v letech 68, 70, 76 a 80, to je historie našich dnů. Ale neumím si představit, jaká ta nová Evropa bude. Někdy si svět připadá rozdělený ne ideologicky, nýbrž na sféry spontánní kultury a kultury formální. To se projevuje i tady: stačí podívat se na ty široké kravaty a podivné obleky stranických funkcionářů. Já se cítím svázaný se spontánní kulturou. - Vy jste jedinou společností v tomhle táboře, která přešla od disidentské elity k masovému opozičnímu hnutí. Jestli vás vláda nenávidí či nikoli, to nehraje roli, ale že s vámi musí počítat, to je jisté.

Wola: Jak vypadá dnešní Polsko z perspektivy amerického čtenáře?

MK: Polsko je velice egocentrická země a má na to právo. Žijete v dramatu a občas máte dojem, že jste pupkem světa. Pro průměrného Američana to vypadá asi takhle: dneska Filipíny, Jižní Korea, včera Grenada, především Polsko. To je show business. Až do příchodu Gorbačova bylo pro naši vládu z politického hlediska lhostejné, zda se v Polsku situace zlepšuje nebo zhoršuje, zda máme pomáhat nebo škodit. Teď je tomu jinak. Amerika musí mít odpověď na Gorbačovovu politiku a nebude jí mít bez politiky vůči Polsku. Svěho času se svět bral jen jako hra dvou velmocí, teď jsou lidé, kteří soudí, že Evropa jako třetí síla by třeba světu mohla dodat stability. Chce-li Gorbačov něco od Západu, co má chtít Západ od něho? Jedním klíčem byla lidská práva, ale s těmi se komunistické vlády vypořádaly tím způsobem, že je pojaly jako otázku politických vězňů a ne např. jako problém svobodných odborů. - Je trapné uvádět Polsko stále vedle zemí třetího světa, ale příklad Jižní Korey nebo Filipín ukazuje, co všechno se může v krátké

době změnit, když nastanou příznivé podmínky (pracovní disciplína, motivace, skutečný kapitál). Proč chtěla firma Daihatsu proniknout do Polska? Protože ví, že jakmile se tady vytvoří oprávněná a skutečná konkurence, spojkna škodovku i Polského Fiata. Ale něco musí začít. Španělsko, po čtyřiceti letech totalitní vlády, rychle přestalo být jednou z nejchudších zemí Evropy. To jsou vlastnosti kapitalistického systému obsahujícího samoregulační a samokorekční mechanismy. Tady nic takového není. Existuje společenská iniciativa, existují schopnosti. Vždyť viděno očima statistiky nikdo by tu nemohl přežít ani měsíc. A přitom tu lidé žijí a žádnou bídu na ulicích nevidíte. Ovšem, částečně to pramení z hrdoosti: lidé to na sobě prostě nedají znát. Děti chodí dobře a čistě oblečené; mnoho se jim obětuje. (...)

V Polsku vznikají mezi rodinou a státem nové společenské formy. Možná se na to dívám příliš romanticky, ale to množství spontánních pout a velkých národních témat, kterými žijete, se mi líbí. Snad je toho někdy až přespříliš - jenže u nás zase příliš málo. Topíme se v samotě. Moc máme, moc jíme, necítíme všeobecnou potřebu k něčemu se připoutat. Chybí pocit sounáležitosti. Čeho si u vás cením je přátelství, vůle pomáhat druhým. Solidarita - to je vaše exportní idea!

Wola: Jak hodnotíte náš neoficiální tisk?

MK: Vidíte, to je další specifikum. Možná si ani vy, ani vaše vedení neuvědomujete, jaký to má význam. Jste společností, v níž babičky porazily marxismus. V padesátých a šedesátých letech, za velké industrializace byly nízké platy a ženy - což se stalo pro tento systém charakteristickým - musely jít pracovat. Otcové v práci, matky v práci - někdo musel zůstat doma s dětmi. Zůstaly babičky. A ačkoli vláda měla všechno v rukou, od vzdělávání až po hromadné sdělovací prostředky, všichni víme, jak to dopadlo. Teď se mluví o bílých místech. Ano, jsou bílá místa. Ale ukažte mi desetileté dítě, které neví, co se stalo v Katyni! A tak je tomu i s tiskem. Buďte upřímní: cožpak váš nezávislý tisk říká něco, co by lidé nevěděli? Neříká! Ale pozvedá to na vyšší úroveň obecného vědomí. V Československu, tam lidé také vědí - ale vědí doma a ne na ulici, protože doma se vědět smí, a na ulici ne. Vědomí, ve kterém jste vychováni vy, není elitářské, je všeobecné. A to je velký pokrok. Poláci žijí historií. Všechno zde má svou ozvěnu v dějinách. Když jsem navštívil varšavské Muzeum dělnického hnutí, zjistil jsem, že od roku 1831 až někde do roku 1945 je to pořád jedno a to samé: letáky, noviny, věznění, motáky, stávky, nezávislost, dělnické hnutí. Pak začíná socrealismus: transparenty, rudé prapory a tak dále. Člověk se rozhlíží a rozhlíží - kde je váš podzemní tisk? Kde je 'Robotnik' a 'Tygodnik Mazowsze' a kde je 'Wola'? Vždyť to je stále jedna a táž tradice, tradice konspirace. Oni si ji přivlastnili a přitom je vaše. Ale vlastně částečně i jejich. To je zamotaná historie - jako ostatně všechno, co se děje v téhle zemi.

(Úryvky rozhovoru přeloženy z časopisu Wola
č.227, roč.IV, ze dne 31.8.1987)

Miloš Rejchrt: Projevy mravní nouze

(Poznámky a otázky nad 25.synodem českobratrské církve evangelické)

Hned na počátku svého jednání zaslal synod, konaný ve dnech 18. - 21.11.1987 v Praze, pozdravný dopis prezidentu republiky: "Poslanci 25.synodu ČCE Vás upřímně pozdravují a projevují Vám úctu jako nejvyššímu představiteli našeho státu. Při mnoha příležitostech jste vyslovil přesvědčení, že Československá socialistická republika počítá se svými věřícími. Chceme Vás ujistit, že podle svých sil se budeme podílet na budování naší vlasti a pracovat pro mír mezi lidmi a národy". Synod rovněž poslal dopis ministru kultury ČSR, v jehož závěru stojí: "Svojí službou a podílem chceme přispívat ke všemu, co slouží společnému prospěchu naší vlasti, co přispívá i ke vzájemnému porozumění mezi lidmi a národy v čase, kdy odpovědnost všech je naléhavou otázkou dneška".

Tyto dva texty, hojně citované oficiálními sdělovacími prostředky (dvakrát jsem je náhodně zachytil též ve vysílání čs. rozhlasu do zahraničí), byly jediným poselstvím, které synod adresoval vně církve.

Poselství 25. synodu, určené sborům ČCE, bylo sice oproštěno od verbálních úliteb mocným tohoto světa, avšak synod (jehož hlavním tématem byly "základy etické orientace") v něm dal najevo, že pokud vůbec církev hodlá všimnout si dění v národě a společnosti, nehodlá na ně reagovat jinak než tichým "radováním" a oděvzdáním "trápením": "Víme, že projevy mravní nouze současného světa zasahují i církev. Proto jsem se jimi na synodu obírali. Nemůžeme je hodnotit a zvládat jinak, než z víry, která nás varuje před moralizováním a sudičstvím. Radujeme se ze zájmu o otázky mezilidských vztahů, ale trápíme se nad projevy sobectví, krize rodiny, konzumního přístupu k životu, úplatkářství a úniku k alkoholu i drogám".

Synodu byl předán dopis několika desítek členů církve, mezi nimiž nechyběla např. prof. Božena Komárková a řada dalších významných postav. Signatáři tohoto dokumentu navrhují synodu, aby vyzval k veřejné diskusi o problematice vztahů církve a státu na stránkách církevního tisku, aby zvolil komisi, která by jednala s kompetentními orgány o vypuštění paragrafu o maření státního dozoru nad církvemi z trestního zákona a vůbec o sladění čs. zákonů a jejich výkladové praxe s mezinárodními pakty uvedenými ve vyhlášce 120/76 Sb. Doručení tohoto dopisu bylo synodu oznámeno, nevzbudil však dostatečnou zvědavost mezi synodály: většina hlasováním rozhodla, že nemá být přečten.

Zazněl návrh, aby prezidentu republiky byl zaslán dopis tohoto znění:

"Vážený pane prezidente,

věříme jako křesťané, kteří poznali moc Božího odpuštění, že odpuštění a smíření obnovuje vztahy mezi lidmi i ve společnosti. Proto si dovoluujeme zdvořile Vás požádat, abyste udělil amnestii těm, kdo byli souzeni či jsou trestně stíháni pro kritiku poměrů ve společnosti a v státě s použitím §§ 98 (podvracení republiky), 100 (pobuřování), 112 (puškozování zájmů republiky v cizině), 154 odst. 2 (slovní útok na veřejný orgán), 156 odst. 2 (slovní útok na veřejného činitele), 198 (hanobení národa, rasy a přesvědčení), 202 (výtržnictví) i s použitím dalších §§ trestního zákona. Zároveň Vás prosíme, abyste pokud možno velkoryse zmínil tresty těm, kdo byli odsouzeni k mnohaletému odnětí svobody za trestné činy proti vlastnictví a za trestný čin vyzvědačství. Věříme, že vyhlášení amnestie pro tyto vězně by bylo krokem k nápravě některých vážných omylů v hodnocení kritických občanských postojů. Zmírnění mnohaletých trestů za majetkové trestné činy a za vyzvědačství by bylo projevem humánního přístupu k těm, kdo byli podle zákonů odsouzeni spravedlivě.

V hluboké úctě 25. synod ČCE."

Tento dopis byl sice přečten v plénu, nebyl však projednán a skončil jako materiál bez dalšího určení, předaný komisi (nikoli synodem zvolené, nýbrž jmenované synodní radou), jež by se v budoucnu měla zabývat vztahem církve a státu.

Žádost o amnestii však nebyla jediným příspěvkem, z něhož bylo patrné, že odpovědnost za veřejné věci se z ČCE nevytratila docela. Některé návrhy, zasahující do oblasti vztahů církve a státu dokonce prošly hlasováním a staly se tak součástí závazného usnesení synodu. Např. "synod pověřuje synodní radu, aby jmenovala komisi, která by shromažďovala podněty a připravila stanovisko církve pro diskusi o nové ústavě i o změně některých platných zákonů a právních norem a usilovala o jejich výklad v souladu s ústavou ČSSR a všemi právy, která jsou v ní zakotvena." "Synod pověřuje synodní radu, aby tlumočila Federálnímu shromáždění žádost synodu, aby v rámci novelizace trestního zákona byla vypuštěna skutková podstata trestného činu maření dozoru nad církvemi, případně přeřazena do přestupkového zákona." "Synod pověřuje synodní radu, aby jednala se státní správou o umožnění konání bohoslužeb v domovech důchodců a vysluhování Večeře Páně." "Synod pověřuje synodní radu, aby jednala se státní správou o to, aby kazatelé působící se státním souhlasem na určitém sboru mohli příležitostně konat bohoslužby v dalších sborech církve bez zvláštní žádosti o udělení souhlasu." "Synod pověřuje synodní radu,

aby jednala se státní správou o obnovu biblických kursů pro mládež bez věkového omezení. Synod zároveň žádá, aby o tomto jednání byla církev průběžně a podrobně informována". "Synod pověřuje synodní radu, aby jednala se státní správou o změně dosavadní praxe přijímání na Komenského bohosloveckou evangelickou fakultu: 1) zrušení těch kritérií při přijímacích zkouškách, která nesouvisí se studiem samým, 2) v případě nepřijetí žádat uvedení konkrétních důvodů, proti nimž by bylo možno se odvolat". Synod pověřuje synodní radu, aby jednala se státní správou o umožnění návštěv vězňů, pokud o to žádají, tak, aby kazatelé a presbyteri mohli konat svou povinnost uloženou jim církevním zřízením". "Synod pověřuje synodní radu, aby podpořila žádost bratra Svobody o udělení náhradní vojenské služby".

Závažnost těchto usnesení však je zeslabena tím, že ani v jedné z ožehavých otázek se synod neobrátil na kompetentní státní orgány přímo, nýbrž bez výjimky pověřuje synodní radu, aby o nich jednala. S jakou vehemencí však bude o nich jednat, když cítí, že sám synod nemá chuť domáhat se jejich prosazení příliš důsledně? Předchozí synod jednoznačně usnesl, že udělování státního souhlasu na dobu určitou je v rozporu se zákonem a pověřil synodní radu, aby toto stanovisko státním orgánům tlumočila. Záležitost byla uzavřena na 25. synodu sdělením, že "synodní kurátor sdělil, že zástupci státní správy informovali vedení církve, že kromě výjimečných a předem dohodnutých případů nebudou státní souhlasy časově omezovány. Pokud by k nějakému časovému omezení mělo dojít, je třeba věc neprodleně oznámit synodní radě." Nezástane tento způsob řešení problematiky vztahů církve-stát modelem i pro jednání synodní rady stran usnesení 25. synodu?

Při synodu v r. 1977 byl tehdejší mluvčí Charty 77 dr. Hejdánek střezěn policií před svým bytem, aby se synodu nemohl zúčastnit ani jako divák na galerii. 25. synodu se zúčastnil jako řádný delegát současný mluvčí Charty 77 ing. Jan Litomiský, aniž jeho přítomnost vyvolala nějaké mimořádné úkazy. V tomto ohledu lze pozorovat jistou změnu v postoji státních orgánů. Ovšem určitou změnu, na kterou právě státní správa ve svých postojích citlivě reaguje, lze pozorovat i v chování církve: hlasy nekonformní, které vtělují křesťanskou svobodu do svobodného občanského projevu (na synodu zazněly převážně od mladé generace a převážně od živlu laického) jsou buď zpacifikovány do podoby usnesení určených k vyřízení synodní radě, nebo vůbec přeslechnuty. Snaha předsednictva synodu přejít při projednávání etických témat s občansko-politickým přesahem rychle k dennímu pořádku, korespondovala s nechutí větší části pléna zabývat se věcmi, které dle kuloárové šušky byly vnášeny do jednání z "galerie", tedy místa vyhrazeného veřejnosti, kde v roli diváků vskutku sedělo vícero farářů bez státního souhlasu. Příznakem toho, že se církev velmi ochotně vyvarovává pokušení "sudičství" a "moralizování" zvláště tam, kde jde o mravní úroveň jednání jejich představitelů, byla reakce na příspěvek delegáta mládeže. Mj. v něm řekl: "Byl jsem pobouřen, když jsem se od něj (tj. faráře Jana Duse, pozn. aut.) dozvěděl, že ve vězení ve svém trestním spise našel fotokopii memoranda, které poslal Světové radě církvi a synodní radě. Kopie synodní rady se octla na ministerstvu kultury a ti ji dali k dispozici Dusovým vyšetřovatelům. Jak je něco takového možné?" Příspěvek nevyvolal ani diskusi, ani odpověď na vznesenou otázku.

Na synodu byl jako jeden z duchovenských členů synodní rady zvolen farář Jan Čapek. Synod zjistil, že v předchozích volebních procedurách již na úrovni konventů došlo k určitým zmatkům, díky kterým byl Jan Čapek kandidován jako náhradník, ač počet hlasů odevzdaných jeho osobě jej určoval jako kandidáta k volbě za člena synodní rady. Synod tedy kompenzoval předchozí omyl (chtěný? nechtěný?) a zvolil Čapka za řádného člena synodní rady. Skutečnost, že ke každé volbě je třeba pro kandidáta předchozího státního souhlasu, se nezdála být překážkou - Jan Čapek měl státní souhlas k volbě za náhradníka. Několik týdnů po synodu (před nímž náměstek ministra kultury ČSR Fr. Jelínek ujistil synodní radu o "ochotě i připravenosti státních orgánů k otevřenému rozhovoru a jednání, jež - v ovzduší vzájemné důvěry - jsou předpokladem kvalifikovaného rozhodování") učinily státní orgány v dějinách ČCE bezprecedentní rozhodnutí: odmítly udělit Janu Čapkově dodatečný souhlas k volbě za člena synodní rady. Církev má nyní jednoho ze svých řádně zvolených představitelů bez státního souhlasu. Jak se bude věc řešit?

Podají ostatní duchovenští členové na výraz solidarity s Janem Čapkem rezignaci? Nebo ho budou respektovat jako plnoprávného člena synodní rady, byť bez státního souhlasu? Nebo se jaksí zjistí, že handrkování o Jana Čapka by mohlo být vykládáno jako něco, co neslouží "společnému prospěchu naší vlasti" a věc se smete se stolu povoláním náhradníka?

Před 25. synodem byl Jan Čapek spolu s několika dalšími delegáty pozván na sekretariát pro věci církevní při ministerstvu kultury ČSR k přátelskému pohovoru. Na rozdíl od těch, kteří - jak jsme četli - se projevy úplatkářství pouze "trápí", Jan Čapek nabídnutou obálku s několika pětistovkami ministerskému úředníkovi vrátil. Nahlédnou jeho spolubratři z vedení církve, co znamená nést ovoce hodné pokání, či se věta, že "projevy mravní nouze současného světa zasahují i církev" stane jejich programovým prohlášením?

Dopis O. Veverky šéfredaktorce Mladého světa

Vážená paní kolegyně!

Přečetl jsem si ve čtvrtém čísle Mladého světa reportáž Davida Vondráčka, uveřejněnou pod názvem "Dejme míru šanci". Považuji za svou povinnost upozornit Vás na skutečnost, že D. Vondráček vyslovuje ve svém článku nehorázně lži. Kromě toho mlčí o nezákonnostech, kterých se dopustili příslušníci SNB.

Byl jsem osobně přítomen celému průběhu shromáždění až do doby, kdy jsem byl bezdůvodně zatčen a následně 48 hodin bez udání důvodů zadržován.

1. D. Vondráček lže, když tvrdí, že příslušníci VB byli velice slušní. Cituji: "...ke každému, přestože vlastně jde o úředně nepovolené shromáždění".

Příslušníci nebyli ke každému slušní jak lze doložit svědeckými výpověďmi. Pokud se týká "úředního povolení", zde se pan Vondráček mylí, neboť neexistuje zákonná povinnost žádat o úřední povolení ke shromáždění. Ze zákona vyplývá jen tolik, že ten, kdo chce zorganizovat shromáždění je povinen pouze oznámit konání takového shromáždění příslušným úřadům, přičemž odpovídá za pořádek. Mládež se však na Kampě schází zcela spontánně, nikdo shromáždění neorganizuje a není tedy nikdo, kdo by měl povinnost něco oznámit. Naše zákony jsou dosud tak benevolentní, že jedinec nemusí hlásit kam, kdy a za jakým účelem jde.

2. O několik řádků dál D. Vondráček píše - cituji: "Slyším z davu hlas řečníka. Hovoří vzrušeně o tom, že by se měly z našeho území stáhnout sovětské rakety SS-20".

Totíž - tím řečníkem jsem byl já sám. V prohlášení k sedmému výročí zavraždění Johna Lennona, které jsem v Hroznové ulici přečetl, není ani zmínka o tom, že by se z našeho území měly stáhnout rakety SS-20. Pan Vondráček zamlčuje, že byl dále přečten návrh petice a zřejmě neví, že jej na místě podepsalo 147 účastníků shromáždění. Petici i prohlášení přikládám k tomuto dopisu.

3. Dále pan Vondráček píše, že jeho známá Kateřina při čtení prohlášení vykřikla: "Jsme tu snad kvůli Lennonovi a ne aby nám tu někdo kázal!"

Opět lež. Nikdo nic takového nevykřikl. Jestliže jsem to náhodou přeslechl, omlouvám se; zřejmě to přehlušil pochvalný křik většiny účastníků shromáždění, který se ozval každou chvíli. Je pravda, že když jsem petici a prohlášení přečetl, a když utichlo dlouhotrvající skandování: Dejte míru šanci!, vykřikl jeden z příslušníků StB zhruba toto: "Ně tak nebudeme z toho tady přece dělat politiku!" Jestliže je tento příslušník StB přítalkyní pana Vondráčka a jmenuje se Kateřina, pak se pan Vondráček nemá čím chlubit.

4. O dalším průběhu pan Vondráček mlčí. Ani zmínka o tom, že se účastníci shromáždění vydali v průvodu přes park na Kampě. Ani slovo o tom, že jsem byl v tomto parku zákeřně přepaden třemi muži v civilu, v nichž jsem posléze rozpoznal příslušníky StB. Možným následkům přepadení zabránili účastníci shromáždění, kteří útočníky zahnali. Že jsem byl později stejnými příslušníky zatčen a jak už jsem se zmínil, po dva dny bez udání důvodů zadržován, to pan Vondráček zcela pomíjí, jakož i to, jakým způsobem bylo shromáždění ukončeno.

Milá kolegyně, jsem vedoucím redaktorem časopisu JAZZsTOP. V zájmu objektivit, pravdivosti a lepší informovanosti Vám navrhuji, abyste reportáží z příští "Lennoniády" pověřila mě. Rád to pro Vás z kolegiality udělám.

Tento dopis považujte za otevřený. Modlám s ním seznámit své přátele i širší veřejnost. Zároveň Vás prosím o jeho zveřejnění v plném znění ve Vašem časopisu, místo opravy Vondráčkovy "reportáže". Těším se na Vaši brzkou odpověď.

3.2.1986

V úctě vedoucí redaktor časopisu JAZZsTOP

Ota Veverka

O.Veverka

Na hřebenech II.č.11

147 00 Praha 4 - Podolí

Bratislavský SZOPK

Dokument o životním prostředí Bratislava nahlas, vydaný bratislavským SZOPK (Slovenským zväzom ochráncov prírody a krajiny), vzbudil přes omezený náklad velkou pozornost nejen mezi obyvateli hlavního města Slovenska, ale prakticky u všech, kteří měli možnost se s ním seznámit. Příznačné je, že část nákladu dokumentu byla Státní bezpečností zabavena ještě v tiskárně a jeho autoři byli vystaveni nejružnějším šikanám ze strany úřadů. Někteří členové SZOPK byli např. postiženi neoprávněným stržením prémie v zaměstnání, některým úřady bezdůvodně odebraly pas. Právníci, přcházející v úvahu jako možní zástupci ochranářů v případném soudním řízení, jsou všelijak odrazováni. StB též znemožnila Ochranské vianoce, připravované pro malé děti, přičemž bratislavský Večerník odmítl zveřejnit zprávu o tom, že se nekonaly. Tisk však ani jinak na podněty ochranářů nereaguje, a proto se mezi obyvatelstvem i nadále šíří všemožné fámy a panuje atmosféra strachu z neustále se zhoršujícího životního prostředí.

Po vydání dokumentu Bratislava nahlas se řady SZOPK rozšířily o čtyři sta nových členů a jeho široka veřejností přístupných schůzí se pravidelně zúčastňuje více jak sto lidí. Jelikož ochranáři chtějí postupovat oficiální cestou, pokoušejí se neustále navázat kontakty s různými institucemi. Přijal je mimo jiné předseda slovenské vlády Lenárt, který ochranáře vyzval, aby na pracovištích zakládali své organizace, které by s podniky spolupracovaly.

Na schůzích se hovoří o potřebě založit spotřebitelskou občanskou sebeobranu (SOB), která by kontrolovala složení potravin, jejich toxicitu, dodržování záručních lhůt a trvanlivost potravin. Ochránáři též požadují snadno přístupná automatická zařízení, na nichž by si sami občane mohli ověřovat kvalitu ovduší v daném dni. Mezi další projednávaná témata patří výstavba atomového reaktoru v Mlýnské dolině, plánovaná v blízkosti husté zástavby. Na schůzích byl též vznesen požadavek náhradní služby místo vojenské s tím, že by náhradní služba mohla sloužit nejen různým sociálním programům, ale i k ochraně přírody.

Rozsáhle se diskutuje o projektu Gabčíkovo-Nagymaros (jehož realizaci již zřejmě nelze zabránit), zvláště v souvislosti se zprávami ze Sovětského svazu, kde se od budování podobných velikostaveb už upouští a rozestavěné se zastavují, poněvadž kromě jiného znehodnotily množství půdy rovnající se dvojnásobné rozloze Francie.

Ale postoj k životnímu prostředí krajiny vzácných lužních lesů, ve které se staví přehrada Gabčíkovo-Nagymaros, zůstává na vládních místech necitlivý. Stojící voda v nádrži nebude prokysličována, čímž v ní mimo jiné vzroste množství toxických odpadních látek. Obyvatelstvo je sice přesvědčováno, že vybetonované koryto nebude prosakovat, ale nikdo přesto nemůže garancovat, že nedojde ke vzniku trhlin. Přehrada se také nachází v místech častých zemětřesení. Když bude voda prosakovat, vzniknou v okolí močály a současně budou také ohroženy velké podzemní nádrže pitné vody (15 miliard m³), které mají nepostradatelný význam pro příští generace a se kterými počítá i OSN v případě středoevropské ekologické katastrofy. V opačném případě, nebude-li koryto prosakovat, dojde zase ke snížení hladiny spodní vody, což způsobí pokles hospodářských výnosů a vysychání zbylých lužních lesů a okolní krajiny vůbec.

Přes všechnu skepsi a bezmocnost před centrálním rozhodováním byrokratického aparátu má snaha ochranářů již i jakési mlhavé odezvy. Podle posledních zpráv má být například přepracován kritizovaný projekt výstavby na Kolibě a zastavena stavba archivu. O tom, že popularita SZOPK roste, svědčí též množství novoročních pozdravů z celé republiky i z ciziny. Ochránáři též korespondují. Např. s Lenártem nebo Gorbačovem, kterého vyzvali, aby podpořil myšlenku ekologicky chráněného území ve střední Evropě. Dále napsali dopis malajsijskému panovníkovi, v němž se solidarizují s uvězněnými ochranáři, kteří se postavili proti kácení pralesů a sypaní radiaktivního odpádu do místního jezera.

Jak vyplývá z dokumentu Bratislava nahlas, má sebezáchovné vystupování bratislavských ochranářů své oprávněné důvody. Vždyť v hlavním městě Slovenska je soustředěno 50 % slovenského chemického průmyslu a unikající škodliviny např. v CHZJD už vyvolaly u několika poradců zaměstnaných ve výrobě viskózoového hedvábí trvalé psychické narušení, pro které museli být hospitalizováni. Koncentrace sirovodíku v okolí závodu překračuje v extrémních situacích až 20-násobně normu NPK. Nemalý je však také architektonický úpadek kdysi tak významného města. Staré historické domy se nechávají úmyslně chátrat aby se mohly bourat a na jejich místě stavět nákladné stavby, jejichž kulturní hodnota je značně problematická. Zákon nepřisuzuje přírodním prvkům ve městě žádnou nominální cenu. Po druhé světové válce nebyl založen v Bratislavě mimo Gottwaldovo náměstí, které působí velmi odpudivě hlavně svým sousoším "ideologických robotů", jediný park, jenž by navazoval na tradici bývalého korunovačnického města, a to navdory množství prázdných ploch, které se objevily po velkoplošných asanacích. Otřáskavost stavitelských megalomanů, odcizených tradici města, se tak skutečně ukázala silnější než potřeby lidí a přírody. Ještě projekty z šedesátých let ukazují např. Bratislavu-Petržalku jako slovenské Benátky, obklopené zelení a rozkládající se po březích romantických dunajských řamen. Normalizační politika však tento nádherný sen proměnila v monolit unifikovaněkamenné pouště s nejvyšším počtem sebevražd v republice.

-lut-

V samizdatu nově vyšlo...

Vokno, časopis pro druhou i jinou kulturu, č.13

Fejeton Luboše Vydry *Sám voják v poli* je úvahou nad Chartou 77, jejím pražským centrem a venkovskými signatáři. V rubrice *Ohlasy* upozorňujeme na polemiku Iva Kotrlá - Magor (o I.Svitákově a undergroundu) a na reakce Egona Bondyho na vyjádření A.Marvanové a na článek J.Kratochvíla. V rubrice *Současné proudy myšlení* jsou články Václava Bendy problematika rodiny a Petra Uhlá *Srpnové trauma*.

Diskuse č.60, únor 1988 přináší m.j.zprávu Jana Urbana o jeho účasti na moskevském semináři nezávislých skupin Co není zakázáno, je povoleno.

Jazzová sekce|Unijazz, informační zpravodaj "43 10 88", prosinec 1987 je věnován problematice JS a Unijazzu; dále přináší informace o "mírovém" koncertě v Lochotíně.

Buletyn informacyjny č.2 Polsko-čs.solidarity, leden 1988

Obsahuje mj.výzvu Polsko-čs.solidarity k 1.únoru - Mezinárodního dne solidarity s rumunským lidem, dále informaci A.Šabatové o činnosti skupiny pro budapeštský seminář *Evropské sítě*, prohlášení Kruhu přátel Polsko-čs.solidarity z 6.7.1987, poděkování P.Pospíchal, informace o případu jazzové sekce, charakteristiky samizdatových časopisů *Kritický sborník*, *Historický sborník*, *Střední Evropa*, *Diskuse*, *Komentáře*, *Fragment*, *Pražské komunikace* a *Ze zásuvky* a z bloku, které redakce bulletinu nabízí polským nezávislým redakcím. Tři strany jsou věnovány informacím z Československa a z oblasti polsko-čs.nezávislých styků. Bulletin uvádí tři adresy:

Jarosław Broda, ul.Buska 8|13, Wrocław; Miroslaw Jasiński, ul. Kozanowska 73|11, Wrocław; Anna Šabatová, Anglická 8, 120 00 Praha 2.

Medicínské a morální aspekty umělého oplodnění - sborník II, září 1967 32 str.
obsah: Daniel Ch. Overduin: "Děti ze zkumavky: etické zamyšlení", - Orville W. Griesel:
"Nadějně přístupy k léčení lidské infertility" (překlady).

Egon Bondy: "neuspořádaná samomluva", Praha 1985, 75 stran (politická úvaha)

Krátké zprávy

Setkání s doprovodem H. Kohla

Ve středu 27. ledna se členové doprovodu spolkového kancléře Helmutha Kohla setkali se signatáři Charty 77. K setkání došlo při snídani, kterou spořádal rada velvyslanectví NSR Péter Metzger. Ze západoněmecké strany byli přítomni Volker Rülhe, místopředseda frakce CDU/CSU ve Spolkovém sněmu, Horst Teltschik, vedoucí oddělení pro zahraniční a bezpečnostní politiku v úřadě spolkového kancléře, Dieter Kastrup, ministerský ředitel v zahraničním úřadě a velvyslanec Werner Schättmann. Z Charty 77 se zúčastnili její mluvčí Miloš Hájek, bývalí mluvčí Jiří Hájek a Radim Falouš a signatář Vladimír Kadlec. Mluvčí Charty Bohumír Janát se omluvil, protože se nemohl vzdalit z pracoviště. Dalšímu mluvčímu - Stanislavu Devátému - znemožnili příslušníci SNB odjezd do Prahy.

Němečtí představitelé se zajímali o činnost Charty, o situaci lidských práv v Československu, informovali o řadě humanitárních případů, o nichž jedneji s československými vládními místy, mezi nimi o případu Pavla Wonky a Waltra Kani. Českoslovensští účastníci ukázali na souvislost mezi uvolňováním mezinárodního napětí a situací na poli lidských práv. Konstatovali též, že rozšiřování kontaktů mezi občany obou států přispívá i ke zlepšování mezistátních vztahů.

Je to druhé setkání mezi vládními představiteli NSR a signatáři Charty 77 v krátké době. V prosinci minulého roku se sešel ministr zahraničí Hans Dietrich Genscher s Jiřím Hájkem.

Případ Stanislava Devátého

Čtvrté číslo týdeníku CZV KSČ a vedení JZD Slušovice. Naše cesta se v dvoustránkovém článku pod názvem "JZD Agrokombinát Slušovice nepřipustí, aby kdokoliv narušoval jeho rozvoj" zabývá svým zaměstnancem, mluvčím Charty 77 Stanislavem Devátým. Redaktoři materiálu obsahem i tónem, které připomínají difamační kampaně čs. tisku proti signatářům Charty na začátku roku 1977, vytvořili konstrukci, podle níž občanská angažovanost S. Devátého, které věnují západní sdělovací prostředky značnou pozornost, není ničím jiným než záměrným útokem proti JZD Slušovice. Časopis označuje Chartu 77 za protisocialistickou organizaci a S. Devátého za jednoznačně kvalifikovaného třídního nepřitele, který zneužil svých spolupracovníků a poškozuje Československo a JZD Slušovice v cizině. Devadesát spolupracovníků S. Devátého - tj. téměř všichni pracovníci Závodu aplikované kybernetiky, kde S. Devátý po tři a půl roku pracoval a kde byl po dva roky vyhodnocen jako nejlepší pracovník střediska - podepsalo totiž petici, v níž požadují, aby S. Devátý mohl pracovat v tomto závodě JZD Slušovice.

Článek je směsicí lži a polopravdy. Skutečnost je taková, že Stanislav Devátý odmítl přemístění na 90 dní ze Závodu aplikované kybernetiky do pobočného závodu JZD Slušovice v Popradě zcela důvodně a v souladu s právními normami. Těsně před jeho přemístěním se funkcionáři JZD snažili, aby z družstva dobrovolně vystoupil a nabízeli mu atraktivní zaměstnání jinde. "Provozní potřeba" družstva, již bylo po neúspěšném jednání s ním zdůvodněno jeho přemístění do Popradu, je naprostý výmysl, jímž se měla zakrýt skutečný důvod jeho přemístění: odstranit S. Devátého z Gottwaldova a znemožnit mu jeho působení v Chartě 77.

Krátce po vydání článku ve slušovické Naší cestě, jímž mělo být zpracováno veřejné mínění, tj. 29. 1., byl S. Devátý jakoby pro porušení pracovní kázně (nenastoupení do Popradu) z JZD vyloučen. Protože je toto rozhodnutí protiprávní, bude se S. Devátý domáhat jeho zrušení soudní cestou. Ostatně ani článek ve slušovickém týdeníku nijak neskrývá, že jediným důvodem celého konfliktu je okolnost, že S. Devátý je mluvčím Charty 77.

Pokračující perzekuce Eugena Vrby

O Eugenu Vrbovi, nar. 1918, bytem Praha 4-Nusle, Štětškova 3, jsme referovali v Infochu č. 5/87. Je to bývalý novinář, pracoval jako redaktor bratislavské Pravdy, od r. 1952 byl pracovníkem tisku ministerstva dopravy a spojů, později pracoval v krajských časopisech a byl šéfredaktorem časopisu Československý svět. Od r. 1971, kdy byl svého místa zbaven, žil jako novinář a publicista na "volné noze". V r. 1976 byl obviněn z tr. činu vyzvědačství na základě rešerší oficiálního tisku, týkajících se automatické soustavy řízení, které shromažďoval pro pozdější napsání vlastních článků o této problematice; tyto články měly být zveřejněny v zahraničním tisku, zejména v NSR. Městským soudem v Praze (předseda senátu JUDr. Zdeněk Bureš) byl v procesu, který sám považuje za nespravedlivý a který vzbuzuje vážné pochybnosti, odsouzen k deseti letům odnětí svobody v III. NVS. Byl vězněn ve Valdicích. V lednu 1985 byl podmíněně propuštěn 18 měsíců před skončením trestu.

Dnes je obtížné dokázat, že celý proces byl konstrukcí. Případy vyzvědačství jsou utajovány; hlavní svědek, na jehož svědectví byl postaven výrok o vině, mezitím zemřel; uplynulo mnoho let. Osm a půl roku věznění Eugenu Vrba už nikdo nevrátí. Snaha Eugena Vrby o rehabilitaci se zdá marná. Je to dnes sedmdesátiletý člověk, jehož perzekuce, odvíjející se z nespravedlivého postihu v letech 1976-77, pokračuje. E. Vrba, jako aktivní účastník Slovenského národního povstání, odsouzený v nepřítomnosti k trestu smrti, má nárok na důchodové zvýhodnění podle zákona č. 255/46 Sb. Tento nárok je mu však upírán, takže pobírá jen 976 Kčs měsíčně; tento důchod mu byl vyměřen z průměrných výdělků nucených prací ve Valdicích, které jsou minimálně honorované. Z toho je mu ještě strháváno 175 Kčs na dluhy, jež vznikly trestním řízením. Dalším perzekučním prvkem je Vrbův byt (jedna obytná místnost). V době jeho věznění byl vykraden a zdemolován, což nebylo nikdy vyšetřeno. E. Vrba se o tento skromný a v dezolátním stavu nacházející se byt musel dokonce soudit, protože při vylopuení byl odcizen dekret na byt a jeho stejnopisy se z archívů ONV i OPBH "ztratily". Přitom je byt podle rozhodnutí ONV z 27. 11. 1987 "nezpůsobilý k bydlení pro jeho technické závady, které škodlivě působí na zdraví". Podle zjištění předsedy výboru lidové kontroly ONV Praha 4 "je byt ve značné části provlhlý, mokvá až do výše 150 cm. Ve velmi špatné stavu jsou obě okna do dvora, v bytě se nedá topit kamny na pevné palivo..."

E. Vrba se obrací se svými problémy na státní orgány a všude se setkává s odmítnutím. Negativní stanovisko k přešetření jeho případu a k jeho úsilí o soudní rehabilitaci zaujímá i generální prokuratura ČSSR. Vrbovo právní postavení a jeho sociální situace jsou dvě doplňující se stránky jeho života. Neměli bychom připustit, že obě se vyřeší tím, že tento sedmdesátiletý muž snad brzo zemře.

T.A.

*

Pozvání na ekologické fórum do Hlivic

Polská nezávislá organizace Wolność i Pokój (Svoboda a mír) pořádá ve spolupráci se Solidaritou a Polským ekologickým klubem ve dnech 26. až 28. února 1988 v římskokatolickém kostele v Hlivicích ve Slezsku ekologické fórum na téma Může Slezsko přežít? Na fórum zve srdečně i zástupce Charty 77 a další zájemce o ekologickou problematiku. Adresa fary: M. Nowoňki č. 2, tel. Gliwice 314470, dotazy zodpovídají otec Simiński, Jan Mazurkiewicz (WiP Hlvice) a Jacek Szymanderski (WiP Varšava)

*

Statisíce čs. katolíků se domáhají odluky církve od státu

Od začátku ledna se již více než 200 000 čs. katolíků - a spolu s nimi i další čs. občané jiných denominací nebo bez vyznání - připojilo k petici "Podněty katolíků k řešení situace věřících občanů v ČSSR", které vyslovuje základní požadavek odluky církve od státu. Tato odluka by znamenala, že by se stát nevměšoval do organizace a činnosti církve. V 31 bodech petice jsou formulovány požadavky, jež by měly být splněny, i kdyby k odluce nedošlo. Týkají se odstranění zásahů státu nebo naopak dosažení souhlasu státu v různých, dosud konfliktních situacích a spektech církevního života, jako je jmenování nových biskupů, jmenování farářů

a kněží ve farnostech, výběru a počtu studentů teologických fakult, obnovení bohoslověcké fakulty v Olomouci, zavedení trvalého jáhenství, obnovení činnosti řeholních společenství, vytváření volných laických náboženských společenství, svobodného vyučování náboženství a jeho konání mimo školu, návštěv kněží ve vězení a nemocnicích a náboženských obřadů a projevů ve vězení, laických exercicií, zřízení farních rad a účasti laiků na církevní správě, vzájemného styku s křesťanskými organizacemi kdekoli ve světě, náboženských publikací, založení náboženských nakladatelství a časopisů a provozu knihoven a čítáren s náboženskou literaturou, možnosti svobodného rozšiřování náboženské literatury a jejího odběru ze zahraničí, náboženských televizních a rozhlasových pořadů, rušení zahraničního rozhlasu, (např. mši na Svobodné Evropě), veřejného šíření křesťanského učení, vrácení církevních budov potřebných pro činnost církve, stavby nových kostelů, uchování veřejných náboženských symbolů a památek, činnosti tzv. církevních tajemníků, soudní rehabilitace náboženských činitelů, diskriminace věřících, uplatňování petičního práva, právních předpisů kriminalizujících náboženskou činnost. Petice rovněž požaduje změnu ústavy a zákonů tak, aby byly v souladu s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech. Požaduje ustanovení smíšené komise, která by řešila předkládané návrhy.

Autorem textu petice je p. Augustin Navrátil z Lutopecen u Kroměříže. Poté, kdy kardinál Tomášek petiční akci podpořil a poté, kdy ze Slovenska začaly přicházet desetitisíce prvních podpisů věřících, rozšířila se petice i v Čechách. Je zde zcela novým prvkem, že k jejímu podpisování vyzývají někteří kněží při mši, že petici podepisují věřící v kostelích. Statečností a neúnavností pana Navrátila a nesmírné morální autoritě, již se těší pan kardinál, vděčí svobodomyšlní občané této země, že katolickou církev, aspoň pokud jde o české země, poprvé za posledních čtyřicet let prostoupila důstojnost, pocit sounáležitosti a vědomí společného úsilí o dosažení samozřejmých a přirozených občanských práv v oblasti náboženských svobod, neoddělitelných od ostatních demokratických svobod. Rozsah petiční akce je takový, že si nelze představit, že nebude mít alespoň částečný úspěch. A bude to úspěch nejen katolíků, nýbrž všech demokraticky smýšlejících čs. občanů.

T.A.

Zveřejňujeme v plném znění list kardinála Tomáška:

V Praze 4. ledna 1988

Není žádným tajemstvím, že na moje vícekrát podané žádosti na příslušná místa státní správy v záležitostech hlavních požadavků církve u nás dosud jsem nedostal žádnou odpověď.

Poněvadž naprostá většina členů církve jste vy (laičtí) věřící, proto je velmi vážnou povinností vašeho svědomí, aby byl slyšen na příslušných místech váš hlas - "Podněty katolíků k řešení problémů věřících občanů v ČSSR" s 31 body návrhů, jak je třeba řešit současné problémy, které existují mezi státem a římskokatolickou církví.

Rozšiřování a podepisování uvedené petice je v souladu s naší ústavou a ostatními našimi platnými právními předpisy a jsou o ní informovány státní a stranické orgány.

Velmi důrazně připomínám, že zbabělost a strach jsou nedůstojné opravdového křesťana.

V tomto duchu jsem s vámi a zplna srdce vám žehnám.

Váš František kard. Tomášek, arcibiskup pražský a metropolita český.

SPUSA pokračuje

Členové přípravných výborů Společnosti přátel USA (SPUSA) oznámili dne 8. ledna vládě ČSR, že nerozhodne-li v zákonné lhůtě záležitost SPUSA, považují společnost za založenou dnem 7. března 1988. Tímto dnem budou přípravné výbory zrušeny a SPUSA začne pracovat v duchu ideí svého základního prohlášení. Od toho dne jí bude zastupovat výkonná rada ve složení:

ing. Petr Bartoš, Padělky I/3644, 760 01 Gottwaldov
Pavel Jungmann, Zálesná II/3406, 760 01 Gottwaldov
ing. Bedřich Koutný, K pasekám 727, 760 01, Gottwaldov

Členové přípravných výborů SPUSA se rovněž obrátili prostřednictvím organizace People to People International na některé osobnosti a instituce kulturního života USA. Informovali je o svém úmyslu založit Společnost přátel USA a požádali o podporu svého snažení navázat nezávisle na oficiálních politických jednáních přátelské vztahy mezi obyčejnými lidmi obou zemí.

*

Požár skladu chemikálií v Kyjově

V neděli 3.1.1988 ve 21 hodin vznikl požár ve skladu hnojiv Zemědělského zásobovacího podniku v Kyjově - Boršově. Toxické plyny a páry vzniklé hořením zemědělských chemikálií rychle zamořily údolí, v němž se rozkládá třináctitisícový Kyjov. Obyvatelé města nebyli o ničem informováni až do 9.00 hodin následujícího dne, kdy místní rozhlas v krátké informaci doporučil co nejméně vycházet ven a raději neotvírat okna, avšak upozornil, že "pracovní povinnost trvá".

Již v noci byly evakuovány děti místních funkcionářů. Děti z níže položené základní školy byly bez jakékoli ochrany odvedeny do budovy druhé základní školy položené výše. Na individuální žádosti byly některé děti ze škol vydány rodičům. Ráno po požáru se vojáci a příslušníci Civilní obrany přesunovali Kyjovem v plynových maskách, zatímco kyjovští obyvatelé cestou za svými povinnostmi vdechovali hustou žlutou mlhu.

Několik desítek občanů bylo hospitalizováno s dýchacími potížemi a s pozitivními výsledky jaterních testů v místní a v hodonínské nemocnici.

Dodnes nebyla o požáru, jeho příčinách a důsledcích vydána podrobnější úřední informace.

*

Sněmování nezávislých historiků

Dne 6.2.1988 se v Praze sešlo několik desítek nezávislých čs. historiků, kteří po pět hodin diskutovali na téma "smysl českých dějin". Původní referát vypracoval Jan Křen. Semináře se zúčastnilo i několik hostů, mezi nimi Václav Havel, Eva Kantůrková a Ladislav Hejdiánek.

*

Zakázaný Sabina

Na závěr týdne představení divadel malých forem (Provázci, Hadivadlo a j.) měla být dne 6.2. uspořádána veřejná diskuse o Karlu Sabinovi a tzv. sabinismu. StB však trvala na tom, že večer musí organizovat Svaz dramatických umělců a že pozvání musejí být evidováni a kontrolováni. Protože organizátoři diskuse nemohli těmto požadavkům dostát, plánovanou diskusi zrušili.

Přetiskování či jiné přebírání textů zveřejněných Infochem je možné jen s uvedením pramene. Bez uvedení pramene je možno přebírat dokumenty Charty 77, sdělení VONS, petice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z jejichž charakteru či uvedení je zřejmé, že nebyly psány přímo pro Infoch.
